

Sosiaali- ja terveysministeriö
Kirjaamo
Hanna Onwen-Huma
Viite: Hankenumero STM 082:00/2012

Lausunto mieskysymyksiä tasa-arvopolitiikassa pohtivan työryhmän väliraporttiin

Monimuotoiset perheet -verkosto lausuu kantanaan mieskysymyksiä tasa-arvopolitiikassa pohtivan työryhmän väliraporttiin seuraavaa:

Kaikessa poliittisessa päätöksenteossa tulisi huomioida perheiden monimuotoisuus. Myös mieskysymykset koskettavat eri tavoilla miehiä, jotka elävät monimuotoisissa perheissä. Tässä raportissa perheiden monimuotoisuus on huomioitu monin paikoin hyvin. On kuitenkin kohtia, joissa olisi syytä kiinnittää erityistä huomiota siihen, että perheet, joissa miehet elävät tai tulevat elämään, eivät ole kaikki samanlaisia.

Erytisesti tällaisia kohtia ovat kysymykset isien perhevapaista, jotka eivät vielä toteudu monimuotoisissa perheissä edes samalla tasolla kuin muilla suomalaisilla isillä, eron jälkeisistä tapaamisjärjestelyistä sekä etävanhempien asemasta.

Verkosto kiittää työryhmää keskustelunavauksesta, jonka mukaan "opetussuunnitelmiin sisällytetään tietoa seksuaalisen suuntautumisen, sukupuolen ja perhemuotojen moninaisuudesta". Tämä on tärkeä avaus ja verkosto toivoo sen saavan konkreettisia muotoja mahdollisimman pian, sillä perheiden monimuotoisuus on osa suomalaisten lasten arkea jo nyt.

Monimuotoiset perheet -verkosto haluaa nostaa esiin sen, että raportista puuttuu täysin rasismien ja etnisen syrjinnän käsittely. Rasismi ja siihen liittyvät ongelmat kuten väkivalta, syrjintä ja erilaisuuden kokemukset ovat osa yhä useamman suomalaisen ja Suomessa asuvan miehen arkipäivää, eikä tämän problematiikan jättäminen kokonaan raportin ulkopuolelle ole perusteltua.

Verkosto haluaa kiinnittää huomiota siihen, että mietinnössä tavoitteeksi mainittu **monimuotoisten perheiden perhevapaisten yhdenvertaiseksi saattaminen** on hallitusohjelman kirjaus, jolle ei tähän mennessä hallituskaudella ole tehty mitään. Nämä perhevapaaepäkohdat koskevat suurimmaksi osaksi isiä. Esimerkiksi monikkoisien tai yhtä useamman lapsen kerralla adoptoivien isien isyysvapaat eivät ole lapsikohtaisia. Isyysvapaan tulisi olla aina lapsikohtainen ja yhdenvertainen, riippumatta siitä, syntyykö tai adoptoidaanko lapsia yksi vai useampi yhdellä kertaa. Jokaisella lapsella tulee olla oma ainutkertainen oikeutensa isyysvapaaseen ja isällä tulee olla mahdollisuus isyysvapaaseen kaikista lapsistaan samoilla ehdoilla.

Lapsensa kohtukuoleman kautta menettänyt isä ei ole oikeutettu isyyspäivärahaan, vaikka saman lapsen äiti on oikeutettu äitiyspäivärahaan. Sijaisperheissä isillä ei ole oikeutta minkäänlaisiin perhevapaisiin lapsen perheeseen sijoittamisen yhteydessä.

Monimuotoiset perheet -verkosto esittää, että työryhmä vaatisi hallitusta kiirehtimään monimuotoisten perheiden perhevapaiden yhdenvertaistamista.

Verkosto pitää erittäin ongelmallisena pienten lasten etävanhempina toimivien isien kohtaamaa tilannetta, jossa isyysvapaan pitämisen ja isyyspäivärahan nostamisen ehtona on se, että isä asuu lapsen **äidin** kanssa. Tämä tilanne on kestävätkin esimerkiksi niissä perheissä, joissa isä on lapsensa ainut lähihuoltaja alusta asti, mutta hänellä ei ole oikeutta vanhempainvapaaseen eikä vanhempainpäivärahaan ennen kuin lapsi on noin kahden-kolmen kuukauden ikäinen.

Verkosto huomauttaa, että eräs keskeinen epäkohta isyyden tunnustamismenettelyssä on se, että isällä ei ole mahdollisuutta tunnustaa isyyttään jos lapsi on kuollut kohtuun. Tämä asettaa isän epätasa-arvoiseen asemaan lapsen äidin kanssa. Isyyden tunnistaminen ja tunnustaminen lapsen kohtukuoleman jälkeen mahdollistaa isyyden arvostamisen ja on tärkeää isän identiteetille ja hänen suruprosessilleen.

Verkosto kiittää mietintöä huomion kiinnittämisestä isien eron jälkeisiin tapaamisiin ja etäisien asemaan. On erittäin hyvä, että mietintö nostaa esiin mahdollisuuden erilaisten vuoroasumisjärjestelyjen tukemiseen eron jälkeen. Verkosto haluaa kuitenkin huomauttaa, että eron jälkeisten tapaamisten eräs keskeinen hankaloittaja on valvottujen tapaamispaikkojen puute. Eron jälkeisen vanhemmuuden vahvistamisen yhteydessä olisi syytä kiinnittää huomiota myös niihin lukuisiin tapauksiin, joissa jo sovitut tapaamiset eivät voi toteutua, koska resursseja valvottujen tapaamisten järjestämiseen ei ole ja koska kunnille ei ole asetettu velvoitetta vastata näiden tapaamispaikkojen järjestämisestä.

Verkosto huomauttaa, että lapselle ei voida määrätä tapaamisoikeutta henkilöön, joka ei ole lapsensa juridinen vanhempi. Esimerkiksi uusperheissä ja sateenkaariperheissä lapsen elämässä on usein ihmisiä, joille ei eron tai kuolemantapauksen sattuessa voida lakiteitse taata mahdollisuutta yhteydenpitoon lapsen kanssa. Nämä vanhemman asemassa olevat ihmiset ovat usein miehiä, sillä valtaosa lapsista jää eron jälkeen asumaan pääosin äitinsä luokse. Monimuotoiset perheet -verkosto esittää, että **laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta kaipaasi kipeästi kokonaisuudistusta, jossa huomioitaisiin perheiden ja perhetilanteiden monimuotoisuus tämän päivän Suomessa.**

Lisätietoja

Anna Moring
Projektipäällikkö
Monimuotoiset perheet -verkosto
Kaikkien perheiden Suomi -hanke
anna.moring@monimuotoisetperheet.fi
050 375 0832

Monimuotoiset perheet -verkosto on kymmenen suomalaisen perhejärjestön yhteistyöverkosto, johon kuuluvat Adoptioperheet ry, Käpy – Lapsikuolemaperheet ry, Lapsettomien yhdistys Simpukka ry, Monikulttuuriyhdistys Familia Club ry, Perhehoitoliitto ry, Sateenkaariperheet ry, Suomen Monikkoperheet ry, Suomen Nuoret Lesket ry, Suomen Uusperheellisten Liitto ry ja Yhden Vanhemman Perheiden Liitto ry.

Verkosto koordinoi Kaikkien perheiden Suomi -hanketta, jonka tehtävänä on kerätä ja levittää tietoa monimuotoisten perheiden erityistilanteista.